

Stručná história židov v Komárne

Kontinuálne osídľovanie Komárna židovským obyvateľstvom sa datuje od 18. storočia. Po peštianskom kongrese na prelome rokov 1868 – 1869 sa väčšina zástupcov komárňanskej židovskej komunity prihlásila k neologickému smeru. V priebehu 80. rokov 19. storočia sa sformovala aj ortodoxná náboženská obec a až do roku 1944 malo Komárno dve samostatné náboženské obce. Počet židovského obyvateľstva sa od roku 1727 zvýšil z 2 rodín na 2 743 obyvateľov, podľa sčítania ľudu, ktoré sa realizovalo v Maďarskom kráľovstve v roku 1941. V tomto roku židia predstavovali 8,9% populácie Komárna.

Po prijatí prvej Viedenskej arbitráže 02. novembra 1938 sa Komárno stalo súčasťou Maďarského kráľovstva. Pre židovskú komunitu žijúcu v meste to malo takmer okamžité následky. Dňa 15. novembra 1938 bolo niekoľko židovských rodín bez domovskej príslušnosti v meste odvečených na územie maďarsko-slovenských hraníc, kde boli niekoľko mesiacov internovaní. Popri postupnému limitovaniu zastúpenia židov v spoločenskom a hospodárskom živote mesta a zároveň obmedzovaniu a porušovaní ich občianskych a náboženských slobôd sa reštrikcie dotkli aj židovských mužov, ktorí boli odvečení na nútené práce.

Situácia sa výrazne zhoršila po 19. marci 1944, kedy začala Maďarské kráľovstvo okupovať nemecká armáda. V Komárne sa usídlilo Gestapo, ktoré dozeralo na úrady Maďarského kráľovstva vo veci riešenia židovskej otázky. V priebehu apríla 1944 sa začala getoizácia židovského obyvateľstva, na základe čoho začali príslušníci maďarskej fašistickej organizácie – Šípové kríže – sústreďovať židov v gete, ktoré bolo zriadené na území medzi prístavom a ortodoxnou synagógou. V tomto období žilo v Komárne 2 170 židov

pričom 190 z nich bolo odvečených do pracovných táborov, 15 rukojemníkov bolo deportovaných do koncentračných táborov, 1 950 bolo umiestnených v gete a 15 židom sa podarilo utiecť na územie vtedajšej ľudáckej Slovenskej republiky.

V júni 1944 boli židia z dočasných get vo Veľkom Mederi, Pribete, Kolárove a Štúrove transportovaní do Komárna a spoločne s komárňanskými Židmi boli internovaní v pevnosti Monostor.

Transporty z Komárna boli vypravené v dňoch 12. a 15. júna 1944 a smerovali do koncentračného a vyhladzovacieho tábora Auschwitz-Birkenau. V týchto transportoch bolo deportovaných približne 5 400 židov. Približne 1 800 komárňanských židov bolo zavraždených vo vyhladzovacích táboroch, 15 bolo umučených v koncentračných táboroch na území Maďarského kráľovstva, 23 zahynulo počas pôsobenia v pracovných jednotkách maďarskej armády (Munkaszolgálat).

Na základe údajov židovských organizácií holokaust prežilo 238 komárňanských židov.

↑ Veľká Neologická synagóga – pôvodný stav, postavená v roku 1863 - zdroj: Encyklopédia židovských náboženských obcí. [Bratislava]: SNM - Múzeum židovskej kultúry, 2009, 1. časť, A-K. Judaica Slovaca, zv. č. 90, s. 192. ISBN 9788080602208.

← Ortodoxná synagóga na Ulici biskupa Királyja, postavená v roku 1904 - zdroj: Mozaika z histórie komárňanského židovstva: [redaktori András Paszternák, Tamás Paszternák ; foto Ilona L. Juhász ... et al.]. Komárno: Židovská náboženská obec v Komárne, 2013, s.79. ISBN 9788097042424.